

PACSAJI KALANDJAI

Csalafinta játék 8 jelenetben

VÉGH GYÖRGY

meséjét színpadra írta:

IVAK ISTVÁN

Szereplők

MESÉLŐ

PACSAJI

LÉGYVÁRI

MOLYLEPKE iskolások

NYULASSY

CSACSI

BAGOLY

NYUGALMA ZOTT ELEFÁNT

LIPICZAY JONÁS JENŐ

PITYU PAPAGÁJ

HÖRCSÖG HUGÓ

CSIMPÁNZ CECILIA

ROMLOTT ZSIRÁF

Rendezői tapasztalatok

Ez a kis mese-krimi, hála a gyerekek gazdag képzeletvilágának, bárhol előadható, nagyszinpadtól a tornateremig a megfelelő hatás elérése mellett. Diszletet nem igényel, csak egy kis dobogóra van szükség, mely az egész előadás alatt rendezői jobb oldalon áll. Ez lesz a róka kocsija, ketrece, és e mögött lehet elbujni szökése alatt. A többi helyszínt csak táblákkal érzékeltetjük. A szereplők kiválasztásánál a felső tagozatos általános iskolások jöhetnek számításba, a táblákat alsók is kezelhetik. Ha van rá mód, hatásos az Elefánt szerepét egy alacsony mélyhangu, míg a Molylepkének egy magas vékonyhangu gyereket választani. A jelmezek is csak jelzések. Az állatok színének megfelelően ruha, pulóver, garbó, melegítő is számításba jöhet. A légy öltözetének kiválóan megfelel sötét nadrág, fekete garbó, sötétkék svájci sapka, napszemüveg. De ezt mindenki ízlésének megfelelően, és természetesen a lehetőségek határain belül maga választja ki.

A szereplők elhelyezése vagy két oldalon székeken ülve, vagy a játszóteret körülülve történik. A játékban sok pantomimelem szerepel, ezt hasznosíthatják a figurák jellemző karakterének kialakításánál is.

1. jelenet

MESÉLŐ Valaki azt mondta nekem tegnap, hogy mindannyian hallottatok Pacsajiról, arról a bizonyos rókáról, akinek nem kellett a szomszédba mennie egy kis ravaszságért, és az erdő lakóit sokszor rászedte. Ha hallottatok róla, ha nem, azt mindenesetre tudnotok kell, hogy Pacsaji egy nagy erdőben élt, ahol mindenféle állat lakott.

De lássuk a szereplőket!

(Egyébként bemutatja őket, az állatok a megfelelő mozgást imitálva jönnek és meghajolnak.) ... És végül itt látható az a bőrönd amelyiknek segítségével nagy kavarodást idéznek elő egyesek.

Kezdődjön hát a mese! (Szereplők Bagoly kivételével ki.)

2. jelenet

BAGOLY (körberegül, majd elöl megáll) Igazán szörnyű, hogy ebben az Erdőben semmi sem történik! Ha ez így megy tovább, még elfelejtek olvasni.

(Az utolsó mondat alatt bejönnek izgatottan az iskolások.)

NYULASSY Kedves Bagoly bácsi! Levél érkezett. Kérem, mint irásszakértő olvassa fel!

BAGOLY (átveszi) Postás hozta?

NYULASSY Nem. Egy furcsa öltözötű szakállas kecske bácsitól kaptam, akit eddig sohasem láttam az Erdőben.

BAGOLY (felteszi a pápazsemét, tudálékosan) Nohát, lássuk csak! (Széthajtja, nézegeti.)

NYULASSY (sugva a többieknek) Figyeljétek csak meg, hogy fogja elolvasni! Egy betű hiányzik az ABC-s könyvből, és helyette mindig krákog egyet, mert nem tudja mi az.

BAGOLY Figyeljétek! Mélyen tisztelt lakosok! Van sze..hm..encsém bejelenteni, hogy ma délben megnyitom az e..hm..dei bűvészkolát. Tandij nincs! Ne is aka..hm..jon fizetni! Pontos megjelenés kötelező! Egész délután a fűzfa mellett. Miszte..hm Mágus, okleveles bűvész.

ISKOLÁSOK Éljen! Éljen a bűvészkola!

BAGOLY Éntőlem éljen, de előbb az igazi iskolába menjétek! Sipirc!

(Elrepül.)

MOLYLEPKE (áhitattal) Bűvészkola.

CSACSI Mi az a bűvészkola?

LÉGYVÁRI De nagy csacsi vagy, hogy még ezt sem tudod. Persze te még iázni sem tudsz rendesen, ezért buktál meg negyedszer az elsőben.

CSACSI Csak ne sértegezz! Igenis tudok: Ái...Ái...Ái... Ha olyan okos vagy, akkor magyarázd meg mit jelent ez a bűvészkola?

LÉGYVÁRI (dadogva) Nem tu...dom.

CSACSI (Molylepkéhez) Meg kellett volna kérdezni Bagoly bácsitól.

MOLYLEPKE (tekicsinylően) Ő sem tudja. A napokban a lexikonjából uzsonnáztam, és láttam, hogy csak az A-Á kötete van meg.

CSACSI Mindegy. A bűvészkola is iskola. Az igazit ismerem, ezt nem, ezért azt javasolom, hogy ma kivételesen a bűvészkolába menjünk!

LÉGYVÁRI De nekem felelnem kell husbeköpésből!

TÖBBIEK Ne légy kicsinyes! Menjünk! Gyerünk! (A menést imitálják.)

3. jelenet

PACSAJI (kecskének álcázva, szakállal bejön, kezében tábla "BŰVÉSZISKOLA" felirattal, megmutatja, majd a dobogó szélésre leül.)

ISKOLÁSOK (odaérnek) Megérkeztünk. (Körülveszik, csodálják.)

PACSAJI (mézes-mázos) Hát megjöttetek? Örülök nektek.

NYULASSY (Csacsinak) Mondtam, hogy kecske.

PACSAJI Igazán örülök mek-mek!

CSACSI Most nekteket mondott, vagy mekteket?

LÉGYVÁRI Talán külföldi lesz? Talán az Erdőn-tuli országból jött?

PACSAJI Fáradjatok be a kocsimba!

LÉGYVÁRI Menjünk mégis a rendes iskolába!

TÖBBIEK Ne butáskodj! Most jön az érdekes! (Belépnek a kocsiba, azaz fellépnek a dobogóra.)

PACSAJI Engedjétek meg, hogy bemutatkozzam mek-mek. Misztér Mágus vagyok. Most pedig üljetek le szépen. Az első és legfontosabb fogást mutatom be mek-mek, amit minden bűvésznek tudnia kell. Első óra, első lecke! (Mindent a jelzett játékkal csinál.) Ebbe a cylinderbe beleteszek egy órát, letakarom a varázskendővel, rásuhintok a varázspálcával, és azt mondom; Csiribi-csiribá! És mit gondoltok, mi lesz?

MOLYLEPKE Eltűnik az óra.

PACSAJI Ugy van! Tehát, hogy mutatóványt bemutatthassam, adjatok egy órát! (Mind mutatja, hogy nincs.) Akkor óra hiján következik a második mutatóvány. Első óra, második lecke! Ebbe a cylinderbe beleteszek egy nyulat, letakarom a kendővel, rásuhintok a varázspálcával, és mint galamb száll majd ki belőle. Nem tudtok kölcsönadni egy nyuszt?

NYULASSY (rémülten) Neem!

PACSAJI Nem? Ugy is jó. (Bezárja az ajtót, leveszi az álszakált.)

ISKOLÁSOK (rémülten össze-vissza) Pacsaji! De hiszen ez a róka!
Meneküljünk!

PACSAJI A fogjaim vagytok! Állatkertbe kerültök. Most pedig mars be a ketrecekbe! (Sorra bezárja őket, csak a Molylepkével nem bír, kapkod utána, de ki-

csuszik a kocsiból.) A keservit ez meglógott! (Lehazza az ablakot.) Romlott, kapcsold rá a járgányodra, és tűnjünk innen gyorsan! (Zsiráf beautózik, a dobogó elé áll, és autózugas közepette kimennek.)

4. jelenet

MOLYLEPKE (előrejön, hátul Elefánt beáll) Ezt megsusztam! Egyedül azonban nem tudok segíteni rajtuk. Elmegyek Nyugalmazott Elefánt bácsihoz, és őt kérem meg, hogy segítsen rajtuk! (Hallgatózik.) Már hallom is, hogy trombitáján gyakorol. (Körbe repül.)

ELEFÁNT Trallala-lalla-la, lala-tratra. (Észreveszi Molylepkét.) Hát te miért vagy olyan izgatott? Tetszik a szőlőm?

MOLYLEPKE (hadarja) Jaj, kedves Nyugalmazott Elefánt bácsi! Nagy baj történt az iskolásokkal. Pacsaji csellel foglyul ejtett mindenkit, csak nekem sikerült elmenekülni. Most viszi őket, hogy eladja a Csalavári Állatkertnek. Csak te segíthetsz rajtuk!

ELEFÁNT Hm..szóval Pacsaji.

MOLYLEPKE Most mi lesz?

ELEFÁNT Csapda, vagy csata... Induljunk! A rövidebb uton megyünk, így elébük vágunk. Szétszedjük a hidat, és akkor nincs kiut az Erdőből. (Elindulnak körbe, közben egy gyerek bejön "HID" feliratu táblával.) Megérkeztünk. Lásunk munkához! (A gyerek kezében lévő táblát kiveszi, és lefordítva a lábához teszi.) Hogy hozza Pacsaji őket?

MOLYLEPKE Romlott Zsiráf autója huzza a kocsiját.

ELEFÁNT Nagyon jó. Így két csirkefogót ütünk egy csapásra. (Hallgatózik.) Már hallom is a motorzugást. Álljunk félre, és majd ha megállnak, akkor csapunk rájuk!

(Egyre erősödő zugás, jelzékes játékkal megérkezik a szállítmány, fékezés.)

ROMLOTT (kiugrik az autóból) Még szerencse, hogy idejében kapcsoltam, különben belestartoltunk volna a vízbe. Ki a fene szedhette szét a hidat? (Körülnéz.)

Ez nekem nem tetszik, én lelécelek. Agyó Pacsaji! (Elüget.)

PACSAJI (kihajol az ablakon) Miért álltál meg te lajhár?

(Nem kap választ, kiugrik az ajtón.) Hol vagy? Hülyéskedsz?

(Észreveszi a hidat.) Hát ezzel meg mi történt?

ELEFÁNT (Pacsaji mögé áll) Kis meglepetés barátocskám, és hozzá még egy. (Fejbeüti.)

MOLYLEPKE Hurrá! Hurrá! Ez sikerült. Szabadítsuk ki a foglyokat!

(Bemennek a kocsiba, a többiek örömmel kiabálnak, kiengedik őket.)

LÉGYVÁRI Nyugalmazott Elefánt bácsi, nagyon köszönjük a segítségedet.

ELEFÁNT Ne nekem köszönjétek, hanem Molylepkének! Lala, tratra. Pacsajit pedig zárjátok be az erdei tisztáson a ketrecbe!

(Az iskolások viszik az ájult Pacsajit, Elefánt előttük megy trombitálva, körbemennek a színen, majd a rókát a dobogóra teszik, és becsukják.)

ELEFÁNT A kulcsot adjátok ide, majd én vigyázok rá!

(Közben bejönnek az erdei állatok, és az iskolásokkal együtt vidáman játszák a Kinn a bárány, benn a farkas... körjátékot.)

LIPICZAY (bőrönddel bejön, a ketrechez megy, a róka sugdos neki, mire álkulccsal kinyitja a ketracet, kinyitja a bőröndöt, a róka mintha belebujna, a dobogó mögé bujik, a sulyos bőrönddel távozik.)

ÁLLATOK (a játékot abbahagyva meredten bámulnak az üres ketrecre) JÉ! Nahát! Még ilyet! Mi történt? Hová lett?

LÉGYVÁRI Pajacsi eltűnt! Még nem lehet messze.

ÁLLATOK Keressük meg! (Kimennek.)

5. jelenet

LÉGYVÁRI Menjetek csak. Én inkább felkeresem Lipiczayt, a híres nyomozót, segítségével biztos a siker. (Körberepül, majd a közben bejövő Lipiczay mellett, akit egy gyerek kísér, "NYOMOZOIRODA" táblával, megáll.)

LIPICZAY Van szerencsém. Minden esetre állok rendelkezésére. Miben lehetek segítségére?

LÉGYVÁRI Pacsaji eltűnt.

LIPICZAY Titkárnök! Pacsaji eltűnt. Hát ez szörnyű.

PAPAGÁJ (bejön jegyzetömbbel, ceruzával) Szörrrnyü, kérrrem, irrrtó, rémes!

LIPICZAY A titkárnök; Pityu papagáj.

PAPAGÁJ Szörrrnyü, kérrrem, irrrtó, rémes!

LÉGYVÁRI Ezt egyszer már tetszett mondani.

LIPICZAY Ne tessék itt most szellemeskedni, kérem, amikor Pacsaji eltűnt, és bármikor rettenetes galibát okozhat az erdőben.

LÉGYVÁRI Milyen libát?

LIPICZAY Szellemeskedünk, szellemeskedünk? Galibát mondtam egyszerűen. Zűr-zavart, bajt. De ne vesztegessük tovább értékes időnket. Tettekre fel! Kérem a nyomozóbőröndömet, kérem! (Felteszi a kockás sálát, sapkát, kiveszi a pipát.) Sorakozó kérem! Indulás... Állj! vizakozz! Nem tettük ki a táblát. (A gyerek kezében megfordítja a táblát, rajta ez a szöveg:

KEDVES LEENDŐ ÜGYFELÜNK NYOMOZNI MENTÜNK.

VAGY TESSÉK BEVÁRNI,

VAGY TESSÉK UTÁNUNK JÖNNI

HA SÜRGŐS, KÉREM.

Most már mehetünk. (Körbe menetelnek, a nyomozó szaglász.) Itt volnánk. (Térképet vesz elő, iránytűvel betájolja, rábök egy pontra.) Ez a tisztás. Most kezdjük a részletes nyomozást, és a tanúk kihallgatását, kérem. (Közben az állatok érdeklődve dugják be a fejüket, és figyelik.) Aki tud valamit, az jelentkezzen! (Mind gyorsan visszahuzza a fejét.) Mégegyszer felszólítom, kérem, hogy aki tud valamit, jelentkezzen!

LÉGYVÁRI Nem jelentkezik senki.

LIPICZAY (fenyegetően) Akkor nincs más hátra, megindítom a nyomozást. (Felnyitja a bőröndöt.) Megvan, felveszem a tényállást.

LÉGYVÁRI Honnan tetszik felvenni?

LIPICZAY (vészjóslóan) Hogy, hogy honnan? A helyszínről. Megejtem a helyszíni szemlét. Tehát: itt van egy ketrec, nyitva az ajtaja, és nincs benne Pacsaji, kérem. Ismételje Pityu papagáj!

PAPAGÁJ (jegyezve) Tehát itt van egy ketrrec, nyitva az ajtaja, és nincs benne kérrrem Pacsaji.

LIPICZAY (az állatok beosonnak, nagyítóval körbevizsgálja a ketrecet, majd hirtelen a körülötte levő állatokhoz fordul, és kereszkérdéseket tesz fel a válaszokat meg sem várva) Mit tud az esetről? Hol tartózkodott az eltűnés alatt? Tud alibit igazolni? Igaz, hogy a ketrec zárva volt? Milyen ruha volt Pacsajin? Hol állt, amikor utoljára látta? Nem kell szemüveget viselnie? (Az állatok ijedten hátrálnak.) Nem találok semmit, kérem. (Önkéntelenül a zsebébe nyul, kivesszi az álkulcsot, behajtja a ketrec ajtaját, és bezárja.)

LÉGYVÁRI (megdöbbenően figyeli az esetet, majd előre szalad) Ha most volt kulcsa bezárni a ketrecet, akkor ki is tudta nyitni. Mintha láttam volna itt ólalkodni, mikor mi örömben játszottunk! Csak egyet tehetek. (A nyomozóhoz.) Gondolom, hogy nem veszi rossz néven tanácsomat, de a helyszíni szemléhez az is hozzátartozna, hogy a ketrecet belülről is meg kellene vizsgálnia!

LIPICZAY Egyre jobb ötletek, kérem. (Kinyitja és a bőrrönddel besétál.) Nem lépne be a nyomozóirodámba, kérem?

LÉGYVÁRI Lehet szó róla. Azt hiszem, nagy segítségére lenne bent Pityu papagáj is. (Papagáj bemegy.) Megvagytok jómadarak, megvannak Pacsaji cinkosai! (Rájuk zárja az ajtót.)

LIPICZAY Mi történt, kérem? Kegyelem, ártatlan vagyok!

PAPAGÁJ Kegyelem, kérrrem! Árrrtatlan vagyok!

LÉGYVÁRI Hiszi a pici. Felelni fogtok árulásotokért!

ÁLLATOK Éljen Légyvári! Állítsuk őket a bíróság elé!

ELEFÁNT A tárgyalást gyorsan meg kell tartani. Pacsaji cimboráinak meg kell bűnődniük.

MOLYLEPKE És Pacsajinak is.

ELEFÁNT Ugy van, Pacsajinak is. Távollétében képletesen bezárjuk őt is a ketrecbe. Felkérem Csimpánz Ceciliát, hogy fesse meg azonnal az arcképét, és azt állítjuk be helyette.

CSIMPÁNZ (behoz egy táblát, úgy csinál mintha festene, a többiek nézik, majd felmutatja Pacsaji csokornyakkendő mellképét) Készen vagyok, be lehet állítani a társai mellé.

LIPICZAY (elhúzódik a kép mellől) Kegyelem, kérem, ártatlan vagyok!

PAPAGÁJ Szörrnyü, kérrrem, irrrtó, rémes!

6. jelenet

ELEFÁNT A tárgyalás vezetésére - ha megengeditek - egy nyugodt bírót javaslok: Hörcsög Hugót.

MINDNYÁJAN Éljen! Éljen! (Taps.)

ELEFÁNT Megnyugszik a kijelölt bíró személyében, vagy tud-e valami kizáró akadályt? Teszem azt, rokona-e Hörcsög Hugó?

LIPICZAY Nem, kérem, szó sincs róla.

HÖRCSÖG Hogy-hogy? Sértőnek tartaná a velem való rokonságot?

LIPICZAY Szó sincs róla, kérem szó sincs róla.

ELEFÁNT Akkor átadom a szót Hörcsög Hugónak, hallgassa ki a vádlottakat!

HÖRCSÖG Neve?

LIPICZAY (zavartan) Lipiczay...

HÖRCSÖG Nem értem. Hangosabban és érthetőbben!

LIPICZAY Lipiczay Virág Ibolya Viola Angelika.

HÖRCSÖG Miért használja akkor a Jónás Jenő álnevet?

LIPICZAY Mert a Virág Ibolya... stb... olyan nevetségesen hangzik, kérem.

HÖRCSÖG A nevével, illetve álnevével megvolnánk. Foglalkozása?

LIPICZAY Ügyvezető igazgató.

HÖRCSÖG És mit ügyvezet igazgatva?

LIPICZAY A detektív irodámat, kérem.

HÖRCSÖG Most pedig mondja el, hogyan szabadították ki Pacsajit, mert ez maguk ellen a vád!

LIPICZAY Ártatlan vagyok, s különben is, ha vádolnak, védekezni is lehet. Sőt védőügyvédet is kell a bíróságnak kinevezni a védelmemre.

CSIMPÁNZ Tulajdonképpen igaza van. De ugyan ki vállalná el a védelmét? Nincs olyan Pacsaji, akarom mondani vén róka az egész erdőben, aki be tudná bizonyítani, hogy ártatlan.

PACSAJI (a vádlottak mögött feláll a dobogóra) De van!
(Nagy kavarodás, a két vádlott férelhuzódik.) A Pacsaji kiszabadításával vádolt detektív védelmét ezennel elvállalom.

NYULASSY Minden rendben van, Pacsaji is bent van a ketrecben.

PACSAJI Megkérdézem a bíró urat: fenntartja-e még most is azt a képtelen vádat, hogy engem megszöktettek? Hiszen hol voltam én? A ketrecben. Most hol vagyok? A ketrecben. Lipiczay és titkárnője viszont indokolatlanul tartózkodik itt, minden alap nélkül, hiszen ártatlanok.

ELEFÁNT Hej, haj! Ez igaz, hm, hm.

PACSAJI No látjátok! Én viszont nem szeretem a társbérletet. Ez a ketrec kizárólag engem illet meg, kérem a többiek kilakoltatását!

PAPAGÁJ Szörrnyü, kérrrem, irrrtó, rémes.

PACSAJI No, mi lesz? Meddig várjak? A magányt szeretem.

LÉGYVÁRI Kinyissam?

HÖRCSÖG (zavartan) Remélem nem veszik nagyon szívükre egy buzgó légyfi tévedését. (Légyvárihoz.) Add ide a kulcsot!
(Kinyitja az ajtót és lehajtott fejjel félreáll.)

PACSAJI Minden meg van bocsátva, a viszontlátásra kedveseim.
(Széltöki a többieket és kiugrik a ketrecből.)

MIND Megszökött. Utána! Elfogni! (Körbe kergetik a színen, Pacsaji mindig kicsuszik, végül kifut.)

7. jelenet

ELEFÁNT Állj! Így nem megyünk semmire. Meg kell szervezni az üldözést.

LIPICZAY Ugy van. Csak korszerűen.

LÉGYVÁRI Akkor ma éjjel tőrbeccsaljuk Pacsajit.

LÉGYVÁRI Van is egy javaslatom: felöltözöm Pacsajinak. Ha megtudja, hogy valahol visszaél a nevével, dühében előjön, és mi könnyen elfoghatjuk.

NYULASSY Az ötlet valóban remek, csak a kivitelezési számításba egy kis hiba csuszott.

CSACSI Éspedig?

NYULASSY Az, hogy az ál Pacsajit kizárólag négylábu állat játszhatja.

(Pacsaji hátul leselkedik, és kihallgatja a beszélgetést.)

CSACSI Ez igaz. Milyen okos vagy te. Sőt azt is kitaláltam, hogy ki legyen az a négylábu állat, senki más, mint Nyulassy Konstantin.

NYULASSY (reszketve) Miért nem te?

CSACSI Mert te bátor, okos, és ha baj van, gyors is vagy.

NYULASSY Hát én... hát én... akkor sem vállalom.

ELEFÁNT Az ötlet ejtve, minden reményünk Lipiczayban van.

LIPICZAY Kezdjük! Csak tervszerűen. (Int és mindannyian el.)

8. jelenet

(Az üldözők zaja hallatszik, Pacsaji befut a középre, látszik, hogy fáradt, az erősödő zajra kifut.)

LIPICZAY Utána! (Szaglász, nagyítóval nyomokat keres.) Fényszórókat bekapcsoltam!
Utánam! (Ki.)

PACSAJI (be a róla festett képpel, és középen elhelyezi.) A róka csipje meg ő most ügyesebbek, mint máskor. Utoljára még megviccelem őket, ezzel idő nyerek, és átrobogok a hidon, ki az erdőből. A hidon úgy sem mernek átni. Ég veletek, ostobák! (El.)

(Mindannyian óvatosan jönnek, a képet észrevéve megtorpannak.)

BAGOLY Lipiczay, a lepkefogó hálót!

LIPICZAY (a többiektől követve, négykézláb közeledik a képhez krimi zene hang mellett) Hoórukk! Megvan! (Leccsap.)

MIND Pacsaji! Pacsaji! Hát megvagy. (Észreveszik a tévedést.)

PAPAGÁJ Szórrmyü, kérrrem, irrrtó, rémes.

CSACSI Biztosan a hid felé menekült.

MOLYLEPKÉ Nem is vagy olyan nagy számár. A nemjóját, azt hiszem igazad

ELEFÁNT Irány a hid, rohamlépés! Futás! (El mind.)

PACSAJI (be, ellenkező oldalról a "HID" feliratot tartó gyerek, elé áll.) Gyert csak galambocskáim! (Karbatett kezekkel, gunyosan.) Vár benneteket a b:

MIND (bejönnek, megtorpannak) Itt van! Megfogtuk! Nem menekülhet.

PACSAJI (középkori gáláns mozdulattal) No, No! Nem eszik a kását olyan forr Most egyelőre távozom, a viszontlátásra. (Hátrál integetve, megbillen, és beleesik a patakba, kapálózva uszik ki lassan balfelé a szinpadról, a több hurrázása közben.)

ELEFÁNT (behuzza a hidat) A fürdőt bezárom, akarom mondani, az ügyet le CSIMPÁNZ (táblát hoz)

Errdő

Pacsa-
lyitla-
nyitva.

MIND (körülveszik, körtánc a Nem félünk a farkastól, farkastól, farkastól... dallamára)
Nem félünk a rókától, rókától, rókától...

- VÉGE -